

"Siyasətdə müsəlmanlara qarşı nifrət: hüquqi çərçivələr və vəkillik strategiyaları"

Bakıda "İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfrans açılış mərasimindən sonra işini panel və plenar iclaslarla davam etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Təşəbbüs Qrupunun İcraçı direktoru Abbas Abbasovun moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasda "Siyasətdə müsəlmanlara qarşı nifrət: hüquqi çərçivələr və vəkillik strategiyaları" mövzusu müzakirə edilib.

ICESCO-nun Hüquqi işlər və beynəlxalq standartlar departamentinin direktoru **Məhəmməd Hedi Şili** islamofobiya qarşı mübarizə yollarının müzakirə edilməsini olduqca vacib və aktual mövzu olaraq qiymətləndirib. O qeyd edib ki, müsəlmanlara qarşı düşmənçilik halları yeni bir məsələ deyil, lakin son illərdə bu halların intensivliyində ciddi artım müşahidə olunur. İslamofobiya yalnız fərdi səviyyədə deyil, sistemli formada - media, mədəniyyət, təhsil və əmək sahələrində də təzahür edir. Araşdırmalar göstərir ki, müsəlmanların 39 faizi ümumi diskriminasiyaya məruz qaldığını bildirib. 35 faiz müsəlman iş mühitində, 35 faiz işə yaşayış sahəsi tapmaqda ayrı-seçkiliklə üzləşib. Daha da narahatedici fakt odur ki, hicablı qadınların 45 faizi vəzifələrə qəbulda ayrı-seçkiliklə üzləşir. Təhsil sahəsində isə 35 faiz müsəlman dini kimliyinə görə diskriminasiya gördüyünü deyir.

İƏT-in Baş katibinin xüsusi elçisi **Mehmet Paçacı** islamofobiyanın artıq sistematik yanaşmaya çevrildiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, nifrətə əsaslanan fikirlər və qərəzli münasibətlər cəmiyyətlərdə vəhdətin və birgəyaşayışın pozulmasına səbəb olur. Bəzi Qərblə ölkələrində müsəlman qadınlara, xüsusilə hicablı xanımlara qarşı münasibət ayrı-seçkiliyin daha da dərinləşdiyini göstərir.

"Daha narahatedici məqam ondan ibarətdir ki, islamofobiya bəzi siyasi qüvvələr tərəfindən alət kimi istifadə olunur. Dinə, kimliyə və mənsubiyyətə qarşı yönəlmiş belə ritorikalar cəmiyyətin daxilində parçalanmanı dərinləşdirir və qarşılıqlı güvəni zəifləyir. Lakin ümid və çıxış yolları mövcuddur. Dini nifrətə qarşı konkret hüquqi və sosial tədbirlərin görülməsi, müxtəlif toplumlar arasında anlayış və hörmətin təşviqi daha sülhsevər və ədalətli cəmiyyətin formalaşmasına zəmin yarada bilər. Bu, yalnız müsəlmanların deyil, bütün insanların təhlükəsizliyi

və ləyaqəti üçün vacibdir", - deyə Mehmet Paçacı əlavə edib.

İslam Tarixi, İncəsənəti və Mədəniyyəti Araşdırma Mərkəzinin (IRCICA) baş direktoru **Mahmut Erol Kılıç** qeyd edib ki, islamofobiya artıq, sadəcə, fərdi nifrət və ya qərəzli münasibət deyil. Biz ondan ideoloji və siyasi məqsədlər üçün istifadə olunduğunu müşahidə edirik. Təəssüf ki, bəzi hallarda seçki kampaniyalarında, beynəlxalq böhranlar zamanı, xüsusilə də terror hadisələrindən sonra islamofobiya alətə çevrilir. Bəzi dairələr islamofobiya ictimai dəstək toplamaq üçün istifadə edir.

"Bundan əlavə, təhsil sahəsində və dövlət xidmətlərində müsəlmanlara qarşı ayrı-seçkilik halları artıb. Gənc müsəlman tələbələrin şəxsiyyətlərinə görə təzyiqlərə məruz qalması və ya müsəlman dövlət qulluqçularının karyeralarında maneələrə üzləşməsi cəmiyyətin ən vacib sahələrində belə bərabərliyin pozulduğunu göstərir", - deyə Mahmut Erol Kılıç bildirib.

G20 Dirlərəarası Forumunun baş hüquqşünası, "Covington vs Burling LLP" şirkətinin müşaviri **Timoti P.Stratford** qeyd edib ki, bu cür ayrı-seçkiliklə mübarizə aparmaq üçün bir sıra yollar mövcuddur. Lakin əsas mübarizə üsulu maarifləndirmədir.

"İslamofobiya çox zaman yanlış məlumatlardan və stereotiplərdən qaynaqlanır. Bu səbəbdən maarifləndirici tədbirlər, ictimai məlumatlandırma kampaniyaları, təhsil proqramları və media vasitəsilə aparılan obyektiv tədqimatlar cəmiyyətin yanlış təsəvvürlərini aradan qaldırmaqda əsas rol oynaya bilər. Ancaq təkə maarifləndirmə kifayət deyil. Hüquqi yanaşma da bu mübarizənin vacib sütunlarından biridir. Lakin bu sahədə çətinlik var: hər bir ölkənin hüquqi sistemi və yanaşması fərqlidir. Bəzi ölkələrdə islamofobi-

ya açıq şəkildə cinayət kimi tanınsa da, digərlərində bu, hələ də qanunvericilikdə konkret şəkildə ifadə olunmayıb", - deyə Timoti P.Stratford bildirib.

Beynəlxalq insan hüquqları üzrə professor, "Qlobal islamofobiya ilə mübarizə" layihəsinin direktoru **Əhməd Şahidin** sözlərinə görə, islamofobiya ilə mübarizədə hüquqi müdafiə mexanizmlərinin gücləndirilməsi, maarifləndirmə, mədəniyyətlərarası dialoq və həmrəylik əsas istiqamətlərdir. Stereotiplər və qərəz çox zaman cahillikdən yaranır. "Təhsil və informasiya vasitəsilə insanların fərqli din və mədəniyyətlər haqqında doğru məlumat alması cəmiyyətin tolerantlığını artırır. Unutmayaq ki, islamofobiya qarşı çıxmaq təkə müsəlmanların deyil, insan hüquqları və sosial ədalətə inanan hər kəsin məsuliyyətidir", - deyə professor bildirib.

Mərakeş Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun prezidenti **Kerdoudi Cavad** isə son illər bir çox ölkədə müsəlmanların siyasi ritorikada mənfi stereotiplərlə hədəfə alındığını bildirib.

O qeyd edib ki, bu kontekstdə hüquqi çərçivənin gücləndirilməsi vacibdir. İnsan hüquqları haqqında beynəlxalq konvensiyalar islamofobik ifadələrin və siyasətin qarşısını almaq üçün mühüm hüquqi əsaslar yaradır. Qanunvericilik sənədlərində nifrət nitqinin cinayət kimi tanınması və ayrı-seçkiliyin qarşısını alan mexanizmlər daha səmərəli tətbiq olunmalıdır. "İslamofobiya ilə mübarizə cəmiyyətə təsir edən güclü ictimai kampaniyalarla müşayiət olunmalıdır. Media ilə əməkdaşlıq, hüquqi maarifləndirmə və qərarvericilərlə dialoq mübarizənin əsas daşıqlarıdır", - deyə Mərakeş Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun prezidenti vurğulayıb.

Panel iclas müzakirələrlə davam edib.